

FIȘA DISCIPLINEI

ANUL UNIVERSITAR 2023-2024

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Doctrină, hermeneutică și istorie bisericească

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Terminologie trinitară și hristologică în perioada Sinoadelor Ecumenice. O privire diacronică	2.2. Cod disciplină	OMR7006				
2.2 Titularul activităților de curs	Pr. Lect. Univ. Dr. Adrian Aurel Podaru, apodaru2000@yahoo.com						
2.3 Titularul activităților de seminar	Pr. Lect. Univ. Dr. Adrian Aurel Podaru, apodaru2000@yahoo.com						
2.4 Anul de studiu	II	2.5 Semestrul	4	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DF

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	48	Din care: 3.5 curs	24	3.6 seminar/laborator	24
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					26
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					65
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					57
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual					152
3.8 Total ore pe semestru					200
3.9 Numărul de credite					8

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none">Nu este cazul
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none">Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none">Prezența minim 80%, cu materialele didactice specifice indicate de profesor.
-------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Telefoanele mobile se țin închise pe toată durata cursului și a examenului. • Ecran de proiecție, videoproiector, laptop, flipchart, sistem audio
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> • Plagiarea lucrării de seminar atrage după sine respingerea lucrării și nepromovarea colocviului. • Sală dotată cu tablă, ecran de proiecție, videoproiector, laptop

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea capacității de a contextualiza corect, în timp și spațiu, operele filosofilor antici sau ale Părinților Bisericii; • Posibilitatea de a înregistra sensurile profane ale lexicului uzitat, apoi de a observa modurile în care Părinții Bisericii preiau acest lexic, eliminând unele dintre sensuri, apropiindu-și altele, îmbogățind termenii cu alte sensuri, proprii gândirii creștine; • Demarcarea corectă a evoluției unui termen și a sensurilor acestora, fundamentată pe texte originale; • Dezvoltarea aptitudinii de a intui sensul corect al unui termen, în funcție de contextul în care apare, dar și în funcție de ansamblul operei unui autor; • Înțelegerea importanței tradiției lexicale și semantice pentru articularea dogmelor centrale ale creștinismului
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Dobândirea unui mod de gândire contextual, aplicat, critic și autocritic, antinomic, aplicabil în dialogul contemporan între filozofie și teologie; • Dezvoltarea capacității de conexare a învățăturilor Părinților Bisericii cu un aparat lexical care să faciliteze dialogul interdisciplinar; • Asumarea individuală, sau în grup, a unor activități de cercetare, cum ar fi: documentarea, alcătuirea unor indexuri, elaborarea unor referate sau articole de specialitate.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Să aibă o imagine cât mai clară și mai structurată, la finalul cursului, asupra înțelesului, resemantizării și importanței unui aparat conceptual în definirea, în măsura posibilului, a dogmelor Bisericii
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoștințele referitoare la conceptele folosite de Părinți vor ajuta la înțelegerea mai bună a altor cursuri, mai ales din sfera disciplinelor sistematice. • Dezvoltarea aptitudinii de a explica, prin mijlocirea conceptelor, dogmele Bisericii, evident în măsura posibilului, păstrând totuși caracterul apofatic al misterului Treimii și al celui referitor la Hristos, Dumnezeu-Om; • Dezvoltarea aptitudinii de a gândi logic, silogistic, argumentativ, coerent, analitic, și apoi de a sintetiza acest proces cognitiv-argumentativ.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Terminologie filosofică păgână: inventarierea termenilor relevanți pentru tema noastră în filosofia lui Platon, Aristotel și Plotin (I)	prelegere	2 ore
2. Terminologie filosofică păgână: inventarierea termenilor relevanți pentru tema noastră în filosofia lui Platon, Aristotel și Plotin (II)	prelegere	2 ore
3. Terminologie biblică: prezența termenilor relevanți în Noul Testament	prelegere	2 ore
4. De la filosofie și revelație la Părinții Bisericii: Sf. Atanasie cel Mare	prelegere	2 ore
5. Fixarea terminologiei triadologice de către Părinții Capadocieni: Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigorie de Nazianz, Sf. Grigorie de Nyssa (I)	prelegere	2 ore
6. Fixarea terminologiei triadologice de către Părinții Capadocieni: Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigorie de Nazianz, Sf. Grigorie de Nyssa (II)	prelegere	2 ore
7. Neînțelegeri și confuzii terminologice în doctrina hristologică: Sf. Chiril al Alexandriei și renumita sa formulă „ <i>mia physis tou Logou tou Theou sesarkomene</i> ”	prelegere	2 ore
8. Dionisie Areopagitul, Plotinus Christianus? O evaluare a terminologiei lui Dionisie din perspectiva filosofiei plotiniene și a Tradiției Patristice creștine	prelegere	2 ore
9. Maxim Mărturisitorul și aportul său în învățătura hristologică (I)	prelegere	2 ore
10. Maxim Mărturisitorul și aportul său în învățătura hristologică (II)	prelegere	2 ore
11. Ioan Damaschin sau sistematizarea definitivă a instrumentarului conceptual (I)	prelegere	2 ore
12. Ioan Damaschin sau sistematizarea definitivă a instrumentarului conceptual (II)	prelegere	2 ore

Bibliografie

- Alain Graf, Christine Le Bihan, *Lexic de filosofie*, Iași, Institutul European pentru Cooperare Cultural-Științifică, 2000.
- Alexandru Surdu, Sergiu Bălan, *Studii de Teoria categoriilor*, vol. I-IV, București, Ed. Academiei Române.
- Étienne Gilson, *Filozofia în Evul Mediu. De la începuturile patristice până la sfârșitul secolului al XIV-lea*, București, Humanitas, 1995.
- Francis E. Peters, *Termenii filosofiei grecești*, București, Humanitas, 1997.
- Gheorghe Enescu, *Dicționar de logică*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985.
- Grigore Tăușan, *Filosofia lui Plotin*, Iași, Editura Agora, 1993.
- Ionuț Ștefan, *Aristotel și Presocraticii*, Lucrare de doctorat, București, 2010.
- Gheorghe Vlăduțescu, *O enciclopedie a filosofiei grecești*, vol. I, București, Paideia, 1994.
- Jean Brun, *Neoplatonismul*, București, Teora, 2000.
- Jonathan Barnes, *Aristotel*, București, Humanitas, 1996.
- Hermannus Bonitz (ed.), *Index Aristotelicus*, 1870.
- Alfred Schmoller, *Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament*, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1989.
- Guido Müller, *Lexicon Athanasianum*, Berlin, 1952.
- Philip Rousseau, *Basil of Caesarea*, University of California Press, 1994.

- John A. McGuckin, *Sf. Grigorie de Nazianz. O biografie intelectuală*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2013.
- Lucian Turcescu, *The Concept of Divine Persons in St. Gregory of Nyssa's Works*, Toronto, 1999.
- Enrico Peroli, *Il Platonismo e l' antropologia filosofica di Gregorio di Nissa, Con particolare riferimento agli influssi di Platone, Plotino e Porfirio*, Milano, 1993.
- Giulio Maspero, *Trinity and Man. Gregory of Nyssa's Ad Ablabium*, Leiden-Boston, Brill, 2007.
- Daniel Benga, *Cred, mărturisesc și aștept viața veșnică. O istorie teologică a Simbolului Niceo-Constantinopolitan*, București, Basilica, 2013.
- Andrew Louth, *Denys the Areopagite*, London-New York, Continuum, 1989.
- Idem, *Maximus the Confessor*, London and New York, Routledge, 2005.
- Idem, *Ioan Damaschinul. Tradiție și originalitate în teologia bizantină*, Sibiu, Deisis, 2010.
- Eric D. Perl, *Theophany. The Neoplatonic Philosophy of Dionysius the Areopagite*, State University of New York Press, 2007.
- Christian Schäfer, *Philosophy of Dionysius the Areopagite. An Introduction to the Structure and the Content of the Treatise On the Divine Names*, Leiden-Boston, Brill, 2006.
- Alexander Golitzin, *Dionisie Areopagitul mistagogul. O lectură monahală*, Sibiu, Deisis, 2015.
- Jean-Claude Larchet, *Sfântul Maxim Mărturisorul. O introducere*, Iași, Doxologia, 2013.
- Idem, *Persoană și natură. Sfânta Treime-Hristos-Omul*, București, Basilica, 2013.
- Lars Thunberg, *Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisorul. Microcosmos și Mediator*, București, Sophia, 2005.
- Bernardo De Angelis, *Natura, persona, libertà. L' antropologia di Massimo il Confessore*, Roma, Armando, 2002.
- Demetrios Bathrellos, *Person, Nature and Will in the Christology of Saint Maximus the Confessor*, Oxford University Press, 2004.
- Christoph Schönborn, *Icoana lui Hristos*, București, Anastasia, 1996.
- Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Craiova, Editura Omniscope, 1993.
- Marius David Cruceru, *Augustin, un amator...*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2006.
- John D. Zizioulas, *Being as Communion: Studies in Personhood and the Church*, Darton, Longman and Todd, 1985.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
NB! Seminarul va aprofunda temele cursului, prin recursul la textele originale grecești		
1. Terminologie filosofică păgână: inventarierea termenilor relevanți pentru tema noastră în filosofia lui Platon, Aristotel și Plotin (I)	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice
2. Terminologie filosofică păgână: inventarierea termenilor relevanți pentru tema noastră în filosofia lui Platon, Aristotel și Plotin (II)	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice
3. Terminologie biblică: prezența termenilor relevanți în Noul Testament	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice
4. De la filosofie și revelație la Părinții Bisericii: Sf. Atanasie cel Mare	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice
5. Fixarea terminologiei triadologice de către Părinții Capadocieni: Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigorie de Nazianz, Sf. Grigorie de Nyssa (I)	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice
6. Fixarea terminologiei triadologice de către Părinții Capadocieni: Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigorie de Nazianz, Sf. Grigorie de Nyssa (II)	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice
7. Neînțelegeri și confuzii terminologice în doctrina hristologică: Sf. Chiril al Alexandriei și renumita sa	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice

formulă „ <i>mia physis tou Logou tou Theou sesarkomene</i> ”		
8. Dionisie Areopagitul, Plotinus Christianus? O evaluare a terminologiei lui Dionisie din perspectiva filosofiei plotiniene și a Tradiției Patristice creștine	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice
9. Maxim Mărturisitorul și aportul său în învățătura hristologică (I)	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice
10. Maxim Mărturisitorul și aportul său în învățătura hristologică (II)	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice
11. Ioan Damaschin sau sistematizarea definitivă a instrumentarului conceptual (I)	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice
12. Ioan Damaschin sau sistematizarea definitivă a instrumentarului conceptual (II)	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 ore fizice

Bibliografie

- Alain Graf, Christine Le Bihan, *Lexic de filosofie*, Iași, Institutul European pentru Cooperare Cultural-Științifică, 2000.
- Alexandru Surdu, Sergiu Bălan, *Studii de Teoria categoriilor*, vol. I-IV, București, Ed. Academiei Române.
- Étienne Gilson, *Filozofia în Evul Mediu. De la începuturile patristice până la sfârșitul secolului al XIV-lea*, București, Humanitas, 1995.
- Francis E. Peters, *Termenii filosofiei grecești*, București, Humanitas, 1997.
- Gheorghe Enescu, *Dicționar de logică*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985.
- Grigore Tăușan, *Filosofia lui Plotin*, Iași, Editura Agora, 1993.
- Ionuț Ștefan, *Aristotel și Presocraticii*, Lucrare de doctorat, București, 2010.
- Gheorghe Vlăduțescu, *O enciclopedie a filosofiei grecești*, vol. I, București, Paideia, 1994.
- Jean Brun, *Neoplatonismul*, București, Teora, 2000.
- Jonathan Barnes, *Aristotel*, București, Humanitas, 1996.
- Hermannus Bonitz (ed.), *Index Aristotelicus*, 1870.
- Alfred Schmoller, *Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament*, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1989.
- Guido Müller, *Lexicon Athanasianum*, Berlin, 1952.
- Philip Rousseau, *Basil of Caesarea*, University of California Press, 1994.
- John A. McGuckin, *Sf. Grigorie de Nazianz. O biografie intelectuală*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2013.
- Lucian Turcescu, *The Concept of Divine Persons in St. Gregory of Nyssa's Works*, Toronto, 1999.
- Enrico Peroli, *Il Platonismo e l' antropologia filosofica di Gregorio di Nissa, Con particolare riferimento agli influssi di Platone, Plotino e Porfirio*, Milano, 1993.
- Giulio Maspero, *Trinity and Man. Gregory of Nyssa's Ad Ablabium*, Leiden-Boston, Brill, 2007.
- Daniel Benga, *Cred, mărturisesc și aștept viața veșnică. O istorie teologică a Simbolului Niceo-Constantinopolitan*, București, Basilica, 2013.
- Andrew Louth, *Denys the Areopagite*, London-New York, Continuum, 1989.
- Idem, *Maximus the Confessor*, London and New York, Routledge, 2005.
- Idem, *Ioan Damaschinul. Tradiție și originalitate în teologia bizantină*, Sibiu, Deisis, 2010.
- Eric D. Perl, *Theophany. The Neoplatonic Philosophy of Dionysius the Areopagite*, State University of New York Press, 2007.
- Christian Schäfer, *Philosophy of Dionysius the Areopagite. An Introduction to the Structure and the Content of the Treatise On the Divine Names*, Leiden-Boston, Brill, 2006.
- Alexander Golitzin, *Dionisie Areopagitul mistagogul. O lectură monahală*, Sibiu, Deisis, 2015.
- Jean-Claude Larchet, *Sfântul Maxim Mărturisitorul. O introducere*, Iași, Doxologia, 2013.
- Idem, *Persoană și natură. Sfânta Treime-Hristos-Omul*, București, Basilica, 2013.
- Lars Thunberg, *Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul. Microcosmos și Mediator*, București, Sophia, 2005.
- Bernardo De Angelis, *Natura, persona, libertà. L' antropologia di Massimo il Confessore*, Roma,

Armando, 2002.

- Demetrios Bathrellos, *Person, Nature and Will in the Christology of Saint Maximus the Confessor*, Oxford University Press, 2004.
- Christoph Schönborn, *Icoana lui Hristos*, București, Anastasia, 1996.
- Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Craiova, Editura Omniscop, 1993.
- Marius David Cruceru, *Augustin, un amator...*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2006.
- John D. Zizioulas, *Being as Communion: Studies in Personhood and the Church*, Darton, Longman and Todd, 1985.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- **Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional.**

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Evaluare finală	Evaluare frontală/ orală pe baza unui subiect ales de student	70%
10.5 Seminar/laborator	Verificare pe parcurs	-	-
	Activitate la seminar	Elaborarea unei lucrări caracteristice cercetării și redactării științifice	20%
		Implicare în dezbaterile seminariale	10%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none">• Cunoaște termenii fundamentali folosiți în formularea dogmelor triadologică și hristologică și sensurilor lor specific creștine.			

Data completării

20.04.2023

Semnătura titularului de curs

Pr. lect. dr. Adrian Podaru

Semnătura titularului de seminar

Pr. lect. dr. Adrian Podaru

Data avizării în catedră

25.04.2023

Semnătura director de departament

Pr. prof. dr. Ștefan Iloaie